

Föreningen Backaskolan

Org.nr. 846500-1777

Beslut

efter tematisk tillsyn av rätten till modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk i grundskolans årskurser 7–9 i Föreningen Backaskolan belägen i Malmö kommun

Tematisk tillsyn av rätten till modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk i grundskolans årskurser 7–9 i Föreningen Backaskolan

Skolinspektionen har under våren 2019 genomfört en tematisk tillsyn av rätten till modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk i grundskolans årskurser 7–9 i Föreningen Backaskolan (org.nr. 846500-1777). Huvudmannen besöktes den 14 maj 2019 av utredarna Anna Tegström och Eva Ahlman.

Syftet med den tematiska tillsynen är att granska om huvudmannen fullgör sina skyldigheter att erbjuda och anordna modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk för de elever som har rätt till sådan undervisning. Skolinspektionen utreder om:

1. *Huvudmannen erbjuder modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk till de elever som har rätt till det.*
2. *Huvudmannen anordnar modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk till de elever som har rätt till det.*

Underlaget för Skolinspektionens bedömningar utgörs av skriftlig information som Skolinspektionen inhämtat från huvudmannen innan liksom efter tillsynsbesöket, information från huvudmannens hemsida samt intervjuer. Skolinspektionen har genomfört intervjuer med rektorn för Backaskolan samt ordförande för Föreningen Backaskolan.

Huvudmannen Föreningen Backaskolan anordnar utbildning i förskoleklass samt årskurserna 1-9 och har en skolenhet, Backaskolan. Backaskolan är belägen i Malmö kommun.

Vid tiden för tillsynen anordnas ingen modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk för elever i årskurserna 7-9. Huvudmannen har uppdragit åt Malmö kommun att ta emot ansökan och anordna undervisningen i modersmål.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Föreningen Backaskolan att senast den 20 september 2019 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag redovisas till Skolinspektionen skriftligen på adress: skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart.

Rätten till modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk i årskurserna 7–9

Skolinspektionen konstaterar att Föreningen Backaskolan inte uppfyller författningsskraven avseende att:

- Huvudmannen säkerställer att elever och vårdnadshavare får tydlig information om rätten till modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk och information om vilka möjligheter till undervisning som finns (10 kap. 7–8 §§ skollagen, 5 kap. 9–10 §§ och 13 § skolförordningen, 9 kap. 5–7 §§ skolförordningen, Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag och 2.8 Rektorns ansvar).
- Huvudmannen erbjuder eleverna att läsa sitt nationella minoritetsspråk på de olika sätt som författningarna anger (5 kap. 7–8 skolförordningen, 9 kap. 5–9 § skolförordningen).

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristerna:

- Se till att ge elever och deras vårdnadshavare tydlig information om rätten till modersmålsundervisning i minoritetsspråk. I detta ingår att:
 - a) Informera om vilka de fem minoritetsspråken är.
 - b) Informera om att elever som tillhör någon av de nationella minoriteterna inte behöver ha några förkunskaper i det aktuella språket för att vara berättigad till modersmålsundervisning och att det inte finns några krav på att språket är elevens dagliga umgängesspråk.
 - c) Informera om att modersmålsundervisning i ett nationellt minoritetsspråk som ges utanför timplanebunden tid inte är begränsat till ett visst antal läsår.
- Se till att erbjuda modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk inom ramen för språkvalet.

- Se till att elever och vårdnadshavare får information om rättigheten att läsa de olika nationella minoritetsspråken inom ramen för språkvalet, innan eleverna väljer språk.

Motivering

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen inte säkerställer att elever och vårdnadshavare får tillräcklig information om rätten till modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk. Det finns brister i både den muntliga och skriftliga informationen som ges till elever och vårdnadshavare. Skolan informerar inte om vilka de fem minoritetsspråken är eller om de utökade rättigheterna som gäller modersmålsundervisning i minoritetsspråk.

Vidare konstaterar Skolinspektionen att huvudmannen inte ger elever och vårdnadshavare ett reellt erbjudande om att läsa sitt nationella minoritetsspråk inom ramen för språkvalet, eftersom huvudmannen inte ser till att elever och vårdnadshavare får information om möjligheten att läsa ett nationellt minoritetsspråk inom ramen för språkvalet innan språkvalet görs.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska en elev som tillhör någon av de nationella minoriteterna erbjudas modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk. Enligt språklagen är de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska. Eleven behöver inte ha några förkunskaper i språket för att vara berättigad undervisning. Det finns heller inte några krav på att språket är elevens dagliga umgängesspråk. Av skolförordningen och läroplanen för grundskolan framgår att modersmålsundervisning i minoritetsspråk kan ges som förstaspråk eller som andraspråk.

Enligt skolförordningen är en huvudman skyldig att anordna modersmålsundervisning i ett språk endast om minst fem elever som ska erbjudas modersmålsundervisning i språket önskar sådan undervisning, detta gäller dock inte nationella minoritetsspråk. Av skolförordningen framgår också att om en elev ges modersmålsundervisning utanför den garanterade undervisningstiden, är huvudmannen skyldig att erbjuda eleven sådan undervisning sammanlagt högst sju läsår under elevens skoltid. Denna begränsning gäller dock inte nationella minoritetsspråk. Vidare får modersmålsundervisning inte omfatta mer än ett språk för en elev. En romsk elev som kommer från utlandet får dock ges modersmålsundervisning i två språk, om det finns särskilda skäl.

Enligt skolförordningen får modersmålsundervisning anordnas som språkval i grundskolan, som elevens val, inom ramen för skolans val, eller utanför den garanterade undervisningstiden. Av regleringen följer att huvudmannen alltid ska erbjuda de aktuella eleverna att läsa sitt nationella minoritetsspråk inom språkvalet, medan det är frivilligt för huvudmannen att erbjuda modersmåls-

undervisning inom elevens val respektive den aktuella skolans val. För de elever som väljer att inte läsa sitt nationella minoritetsspråk inom språkvalet eller elevens val är huvudmannen skyldig att erbjuda modersmålsundervisningen utanför timplanebunden tid.

Skolförordningen anger även mer specifikt att en elev istället för ett språk som ska erbjudas inom språkvalet får välja det språk som eleven ska erbjudas modersmålsundervisning i. Huvudmannen är inte skyldig att anordna undervisning i ett språk som erbjudits som språkval om färre än fem elever väljer språket. Denna begränsning i huvudmannens skyldighet gäller dock inte om det språk som avses är ett nationellt minoritetsspråk, då det räcker med att en elev önskar sådan undervisning för att huvudmannen ska vara skyldig att anordna undervisningen.

Av läroplanen för grundskolan framgår att skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Det är inte minst viktigt som underlag för den enskildes val i skolan.

Skolinspektionens utredning

Bristande information om de fem minoritetsspråken

Av intervjuer med rektorn och företrädare för huvudmannen framgår att elever och deras vårdnadshavare inte ges information om vilka de fem minoritetsspråken är och inte heller vilka särskilda rättigheter som gäller modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk. Enligt företrädare för huvudmannen och rektorn ger skolan viss muntlig information om modersmålsundervisning i samband med föräldramöten. Skolan ger även skriftlig information till samtliga elever och deras vårdnadshavare om att de elever som tillhör någon av de nationella minoriteterna ska erbjudas modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk. Enligt rektorn framgår det dock inte av denna skriftliga information vilka de fem minoritetsspråken är. Skolinspektionen har tagit del av den skriftliga information samt ansökningsblankett som skolan hänvisar till. Av den informationen framgår att en romsk elev i vissa fall har särskilda rättigheter att läsa två språk. I övrigt framgår inget om de särskilda rättigheter som gäller modersmålsundervisning i minoritetsspråk. Det saknas information om att elever inte behöver ha några förkunskaper i språket för att vara berättigad till undervisning eller att det inte finns några krav på att språket är elevens dagliga umgängesspråk. Vidare saknas information om att det inte finns någon begränsning i hur många läsår elever får läsa språket.

Rektorn har efter besöket inkommit med skriftliga uppgifter om att skolan framöver ska delge elever och vårdnadshavare information om vilka de fem minoritetsspråken är.

Bristfälligt erbjudande om möjligheten att läsa sitt nationella minoritetsspråk inom ramen för språkvalet

Av intervju med rektorn framgår det att elever inte ges möjlighet att välja ett nationellt minoritetsspråk i samband med språkvalet. Rektorn uppger vidare att eleverna enbart erbjuds modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk utanför timplanebunden tid, i anslutning till den ordinarie undervisningen, men att elever som önskar läsa sitt nationella minoritetsspråk inom ramen för språkvalet skulle få göra det. Av intervjun framgår dock att eleverna informeras om denna möjlighet först när de själva efterfrågar den.

Motivering till föreläggande som ingripande

Föreningen Backaskolan uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter och föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

På Skolinspektionens vägnar

Stina Johansson

Beslutsfattare

Anna Tegström

Föredragande